

6. *Can guests of the hotel taste Ukrainian national dishes in the hotel restaurant?*

7. *Where can guests buy presents for their friends and relatives?*

Студенти групи повинні уважно слухати відповіді інших студентів, оскільки запитання стосуються матеріалу, який подається. З метою активізації знань всіх студентів викладач-модератор залучає до дискусії студентів групи, які не залучені до основної відповіді.

Наведемо приклад діалогічного ситуативного завдання, в якому можна залучити не двох, а навіть більше учасників залежно від ситуації:

«Ви – адміністратор готелю. Вам телефонують з-за кордону з метою забронювати один номер двомісний і три номери одномісні, але не дуже дорогі. Узгодьте час перебування гостей та дайте вичерпну інформацію щодо готелю.»

– Black Perl Hotel. Reservations. Sonya Thomson speaking.

– Hello. I'd like to book a 1 double and 3 single rooms, please.

– Certainly. When would you like to come?

– On the eleventh of May for two nights.

– Ok! Very good. We have rooms with bath and shower.

– What's the price difference? Because we want a not very expensive room.

– Oh, rooms with bath are more expensive. I would advise you a room with shower. It costs 120\$ per night.

– Oh, we think we'll take the rooms with shower then.

– Ok, I'll reserve them for your name. Please, may I have your name?

– Yes, it's Tony Claire.

– Ok.

– Oh, sorry, can you tell me some information about your hotel?

– Yes. Of course. The Black Perl Hotel is situated in the heart of the city, facing the Royal Castle and overlooking the Danube. Our hotel is not far from the business, commercial and entertainment areas. And it takes just 30 minutes to get to the international airport.

– It's good. What about guest room facilities?

– We have 276 rooms and 16 suites (with the remote control TV, direct – dial telephones, bathrobes, mini-bars and in – room safe in each) with 24 – hour room service.

– Also, we have available great conferences and meeting facilities:

meeting rooms.

– 10 business rooms equipped with computers, faxes, printers, photocopiers, projectors, microphones, e-mail.

– interpreters booths.

– discount program for large groups.

– Oh, it's so good, you have very good business facilities. What about restaurant or bar?

– Of course, we have exclusive restaurant featuring both international and national cuisine with live music and entertainment every evening.

– Thank you very much, you've given me all the information which I needed.

– Oh, thanks! We look forward to seeing you!

– Good. That's all settled then? Good bye.

– Good bye.

Доцільно викладачам звернути увагу студентів групи на підкреслені слова та словосполучення фахового спрямування з метою пояснення або перекладу у подальшій діяльності.

В поданій статті ми навели приклади лише двох зразків ситуативних завдань, на основі яких можна зрозуміти методику та побудувати практичне заняття з іноземної мови за професійним спрямуванням для майбутніх фахівців туристичної галузі залучаючи студентів до конструктивного діалогу та активної участі у навчальному процесі.

Висновки з цього дослідження та перспективи. Підсумовуючи вище сказане можемо наголосити на важливості практичного застосування набутих знань та умінь з іноземної мови за професійним спрямуванням з метою подальшого застосування у професійній діяльності. Важливою є роль викладача, який керує навчальним процесом на занятті, мотивує студентів до активізації знань в усній формі, залучає до монологічного чи діалогічного мовлення використовуючи вивчені мовні кліше та штампи з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у змодельованих практичних професійних ситуаціях. До подальших перспектив дослідження відносимо розробку плану цілого заняття, а не окремої частини з використанням практичних ситуаційних завдань у професійній сфері.

Література:

1. Коваль Л. М. Формування у студентів немовних вищих навчальних закладів англійської професійно орієнтованої мовної компетенції / Л. М. Коваль // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.4. – С. 318–321.
2. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г.С. Бакаєва, О.А. Борисенко та ін. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.
3. Тарнопольський О. Б. Аспектний підхід до навчання англійської мови для спеціальних цілей у немовних ВНЗ / О. Б. Тарнопольський, З. М. Корнева // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2011. – Вип. 18. – С. 231–239.

УДК 378,147:811

Л. М. Нікітюк,

Національний університет «Острозька академія», м. Острог

МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У РІЗНОРІВНЕВИХ ГРУПАХ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті визначено поняття різнорівневі групи та висвітлено проблему організації навчання іноземної мови у таких групах. Досліджуються та аналізуються способи та основні методи організації навчання іноземної мови у різнорівневих групах.

Ключові слова: *різнорівнева група, методи навчання іноземної мови, організація навчання, однорівнева пара/група, різнорівнева пара/група.*

METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN MULTILEVEL GROUPS FOR NON-LANGUAGE SPECIALTIES

This article defines the meaning of the term «multilevel group» and describes the problem of teaching foreign language in such groups. It investigates and analyses the main methods of organizing the teaching process of foreign language in multilevel groups.

Generally, «multilevel group» is defined as a group with students that have different levels of knowledge and individual problems in studying process. That is why teaching process of foreign language in such groups expects to take into consideration not only skills and levels of their knowledge of foreign language, but also their psychological peculiarities. It is efficient in teaching foreign language in multilevel groups to use different methods of teaching organizing the work of students in various ways which help to improve their skills to work individually, in pairs, or in groups.

Key words: multilevel group, methods of teaching foreign language, organization of the teaching process, homogeneous pair/group, heterogeneous pair/group.

МЕТОДЫ ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В РАЗНОУРОВНЕВЫХ ГРУППАХ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье определяется понятие разноуровневые группы и выясняется проблема организации обучения иностранного языка в таких группах. Исследуются и анализируются способы и основные методы организации обучения иностранного языка в разноуровневых группах.

Ключевые слова: разноуровневая группа, методы обучения иностранного языка, организация обучения, одноуровневая пара/группа, разноуровневая пара/группа.

Постановка проблеми. У світі новітніх освітніх технологій з'являються ефективніші та продуктивніші методи навчання іноземної мови, оскільки міжнародна інтеграція стала на разі одним з найважливіших питань. Викладання іноземної мови, зокрема англійської стало ключовим завданням працівників освіти в галузі викладання іноземної мови, безпосередньо і в Україні, так як зовнішня політика країн спрямована на інтеграцію та міжнародну співпрацю. Тому знання іноземної мови стає дедалі актуальнішим питанням і створюються сприятливі умови для її вивчення.

Наразі більш актуальним є питання викладання іноземної мови на немовних спеціальностях, а саме методика викладання у групах, студенти яких мають різні рівні знань мови. Хоча при формуванні груп проводяться рівневі тести для того, щоб розподілити студентів у групи з відносно однаковим рівнем знань, але зважаючи на те, що іноземна мова є непрофільним предметом, групи складаються здебільшого зі студентів, які мають кардинально різні рівні знань мови. Це залежить від іноземної мови, яка вивчалась у школі і яка вивчається у ВНЗ, від специфіки викладання мови у школі (кількості годин на тиждень та профілю) та інших суб'єктивних причин (психологічні особливості студента та його здібності). Саме тому актуальною проблемою є викладання іноземної мови саме у таких групах, адже викладачеві потрібно підібрати ефективні методи викладання, які б відповідали потребам усієї групи.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Хоча питання щодо методів викладання іноземної мови у різнорівневих групах, які могли б бути успішно використаними у процесі навчання іноземної мови є ще недостатньо вивченим, проте цю проблему досліджували як іноземні науковці, так і вітчизняні. Зокрема, дослідженням процесу викладання іноземної мови у різнорівневих групах займалися J. Budden, C. C. Shank, N. Hess, L. R. Terrill, J. Bell та C. A. Tomilson.

Результати досліджень методів навчання іноземної мови у різнорівневих групах знайшли своє відображення у наукових працях С. Є. Покровської, яка займалася проблемою викладання іноземної мови у середній школі, зокрема диференціацією навчального процесу. Цим питанням також займалися І. М. Осмоловський та А. В. Перевозний. Проблему методів викладання англійської мови у різнорівневих групах також досліджувала Ю. В. Павловська. Вона зосередила свою увагу на способах організації навчального процесу у різнорівневих групах, орієнтованих на розкриття індивідуальних знань, умінь та навичок студентів.

Завдання та матеріал дослідження. Метою статті є дослідження методів організації навчання іноземної мови у різнорівневих групах немовних спеціальностей у вищих навчальних закладах та аналіз ефективності їх використання.

Виклад основного матеріалу. Ключовим поняттям нашого дослідження є «різнорівнева група», загальне значення якого визначається, як група, у якій навчаються студенти з різним рівнем знань та потребами у навчанні. Оскільки іноземна мова при вступі на немовні спеціальності не є обов'язковим предметом, тому можна зазначити, що групи на таких спеціальностях формуються зі студентів, які мають різні рівні сформованості мовленнєвої компетенції. Крім того, у процесі навчання студенти навчаються та вдосконалюють свої уміння різними темпами, вимагаючи індивідуального підходу до кожного з них, через що у різнорівневих групах виникають відповідні проблеми при навчанні іноземної мови. Серед них найважливішими є: матеріально-ресурсне забезпечення, підготовка завдань для проведення занять, мотивування студентів та їх робота на занятті [4].

Ще однією складністю для викладача іноземної мови у різнорівневій групі є організація роботи студентів, підвищення їхньої мотивації до навчання. Завданням викладача є організувати роботу класу таким чином, щоб задовольнити потреби та інтереси студентів усієї групи. А це означає, що викладачеві потрібно приділяти увагу, як студентам з вищим рівнем володіння мовою, так і з нижчим рівнем в однаковій кількості. Зрозуміло, що студенти, які володіють мовою краще, будуть активнішими на занятті, в той час студенти, які мають нижчий рівень володіння мовою почуватимуться невпевнено та віддаватимуть перевагу пасивній участі у навчальному процесі. Завданням викладача є не змусити студентів з недостатнім рівнем знань мови брати активну участь у процесі вивчення іноземної мови, а створити сприятливе середовище для навчання, де студенти самі матимуть бажання приймати участь у занятті і не боятимуться зробити помилку [2, с. 42]. Таким чином, для успішного заняття з іноземної мови у різнорівневій групі викладач має створити, перш за все, невимушену, привітну та дружню атмосферу у групі.

З вищезгаданого можна зробити висновок, що при плануванні заняття у різнорівневій групі викладач іноземної мови повинен враховувати не тільки рівні знань іноземної мови студентів, а й психологічні особливості студентів та їхні потреби.

Дж. Бадден (J. Budden) пропонує два способи організації навчання іноземної мови у різнорівневих групах:

1. Поділ студентів на рівневі підгрупи (сильнішу, середню та слабшу) та підбір рівневих завдань та вправ індивідуально для кожної підгрупи, які працюють незалежно одна від одної. Цей спосіб є продуктивним лише у навчанні учнів у середній школі, коли урок іноземної мови проводиться з двома класами одночасно і класи різняться рівнями володіння мовою, віком та навчальною програмою.

У різнорівневій групі студентів, які вивчають іноземну мову у вищому навчальному закладі цей спосіб має ряд недоліків та не є достатньо ефективним. Так, ефективність участі викладача у занятті унеможлиблюється. Крім того, сту-

денти з нижчим рівнем знань іноземної мови можуть відчувати дискомфорт та неповноцінність, усвідомлюючи, що вони є слабшими від інших, а студенти з кращим рівнем знань можуть бути зверхніми щодо слабших. Це може призвести до дезорганізації навчального процесу на занятті та втрати мотивації та інтересу слабших студентів до вивчення мови [5].

2. Робота за планом та матеріалами, які зорієнтовані на середній рівень знань групи студентів з іноземної мови та розподіл спільних завдань на різні рівні. Такий спосіб дає можливість організувати спільну роботу групи на занятті, враховуючи індивідуальні потреби кожного студента та сприяє повноцінній участі викладача у процесі навчання іноземної мови.

Визначивши спосіб організації проведення заняття у різнорівневій групі, важливо також організувати роботу студентів на занятті. Для цього можна за основу взяти основні способи роботи студентів на занятті з іноземної мови, а саме: індивідуальна робота, робота у парах, робота у групах, колективна робота. Використовуючи ці способи у різнорівневій групі можна застосувати різні методи формування пар та груп, а також урізноманітнити завдання та вправи, які повинні бути виконані. Розглянемо детальніше кожен з цих методів роботи.

Індивідуальна робота. Цей спосіб розподілу студентів на занятті з іноземної мови у різнорівневій групі є досить ефективним, оскільки викладач може підготувати та підібрати кожному студенту індивідуальне завдання згідно його рівня володіння мовою. Також коли студенти працюють самостійно, викладач може прослідкувати за роботою кожного студента окремо, визначаючи його успіхи, старання та вдосконалення. Важливим елементом цього способу є застосування матеріально-ресурсної бази, адже для слабших студентів та для студентів, які володіють мовою краще повинні передбачатись відповідні матеріали для використання виконання завдання, а також ставляться різні цілі їх виконання [1, с. 168].

Крім того, студент може самостійно вибрати завдання з рівнем складності, який він вважає відповідним своїм знанням. Це дозволяє студенту виконати завдання з мінімальним втручанням викладача, оскільки текст завдання зрозумілий та не вимагає додаткових пояснень.

Робота у парах це спосіб організації роботи студентів на занятті, завдяки якому розвиваються комунікативні вміння. Дж. Белл (J. Bell) виокремлює два варіанти підбору пар студентів у різнорівневій групі: різнорівнева пара (heterogeneous) та однорівнева пара (homogeneous).

Робота однорівневих пар досягає успіху у завданнях, в яких ролі партнерів є взаємозамінними чи однакової складності. Найчастіше для таких груп застосовуються завдання, в яких частково відсутня інформація. Для виконання такого завдання партнерам потрібно дізнатись один від одного відсутню інформацію, таким чином практикуючи комунікативні здібності. Прикладами таких комунікативних вправ для однорівневих пар можуть бути діалоги, рольові ігри чи інтерв'ю.

Робота різнорівневих пар на занятті з іноземної мови має характер курування (tutoring). Перед студентами у таких парах стоять різні завдання. Якщо до студентів з нижчим рівнем володіння мовою ставиться завдання давати короткі конкретні відповіді чи задавати запитання стандартних зразків, то сильнішим студентам ставляться складніші вимоги [4]. Крім активнішої участі, сильніший студент відіграє ще й роль куратора, тобто керує процесом, допомагає слабшому студенту та виправляє його.

Роботу у групах науковці визначають як колективну роботу з шести та менше студентів, що створює найоптимальніші умови для участі у роботі усіх членів групи та досягненні ефективної комунікативної компетенції, яка є основним принципом при вивченні іноземної мови.

Формування груп, так як і пар, може бути двох типів: однорівневі (homogeneous) та різнорівневі (heterogeneous) [4]. У навчанні іноземної мови у різнорівневих групах ефективнішим способом є формування різнорівневих груп, оскільки це сприяє, з одного боку, позитивній атмосфері у групі, коли слабші студенти не відчувають себе обмеженими та можуть проявити ініціативність, в цей же час сильніші студенти розвивають свої організаційні навички та навички взаємонавчання, з іншого боку, розвитку комунікативної діяльності студентів – студенти з вищим рівнем володіння мовою мають можливість не тільки повторити уже вивчений матеріал та використати свої знання, а й продовжувати удосконалювати свої комунікативні здібності, а слабші студенти мають можливість збагатити свій словниковий запас та розвинути здібності пошуку потрібної інформації. Ефективність роботи таких груп також залежить від правильної постановки завдань викладачем. Викладач має розробити завдання таким чином, щоб у групі були задіяні усі студенти без виключення, або кожен член групи мав своє індивідуальне завдання.

Колективну роботу, або роботу усієї групи, науковці рекомендують застосовувати на початку заняття для вступної бесіди та орієнтації студентів на тему заняття (warming up) та в кінці заняття для підведення його підсумків [1, с.167]. Хоча цей спосіб організації роботи також використовується як повноцінний спосіб проведення заняття. Прикладом таких завдань можуть бути колективні проектні роботи, в яких кожен студент несе відповідальність за якусь відповідну частину проекту (рівень завдання має відповідати рівню знань студента), або створення презентацій. Ще однією перевагою колективної роботи є те, що вона розвиває у студентів почуття відповідальності за успіх усієї групи та навчає їх довіряти один одному.

Отже, навчання іноземної мови у різнорівневих групах є складним процесом, оскільки вимагає ретельної підготовки та особливого підходу до організації роботи на заняттях. Шляхами до ефективнішого навчання іноземної мови у таких групах є використання різноманітних методів навчання іноземної мови та їх удосконалення, а також робота над розробкою та видавництвом відповідних навчальних матеріалів та комплексів, активне застосування технічних засобів навчання, а також подальше вивчення проблеми та пошук нових продуктивних методів навчання.

Література:

1. Павловська Ю. В. Особливості організації заняття з англійської мови у різнорівневих групах студентів немовних спеціальностей / Павловська Ю. В. // Збірник наукових праць НТУУ «Київський політехнічний інститут». Педагогічні науки. – Київ, 2012. Випуск 102 – С. 163–169.

2. Hordienko N. M., Lomakina L. V. Teaching EFL to Mixed-Ability Classes: Strategies, Challenges, Solutions / Hordienko N. M., Lomakina L. V. // National Technical University of Ukraine «Kyiv Politechnic Institute». Advanced Education. – Kyiv, 2015. 3-d Edition. – P. 39–43.

3. Budden J. Adapting materials for mixed-ability classes / J. Budden // British Council. Teaching Tips. – Режим доступу до джерела: <http://www.teachingenglish.org.uk/language-assistant/teaching-tips/adapting-materials-mixed-ability-classes>.

4. Shank C. C., Terrill L. R. Teaching Multilevel Adult ESL Classes – Washington, DC : Center for Applied Linguistics. – Режим доступу до джерела : http://www.cal.org/caela/esl_resources/digests/SHANK.html.

5. Valentic Doroteja. ELT in Multilevel Classes. Hupe Newsletter. – Croatia 2005, № 23. – Режим доступу до джерела : <http://associates.iatefl.org/pages/materials/pd.asp>.